

Strategiplan for videregående opplæring i Vestfold 2017 – 2022

Innhold

1

Innledning Side 3

2

Nå-situasjonen: På rett vei Side 6

3

Visjon, målsetting og indikatorer Side 8

4

Prioriterte strategiområder Side 10

4.1 Strategiområde: Profesjonsutvikling 10

4.2 Strategiområde: Livsmestring 16

4.3 Strategiområde: Matematikk 20

4.4 Strategiområde: Digital Kompetanse 22

4.5 Strategiområde: Det 4-årige løpet 25

5

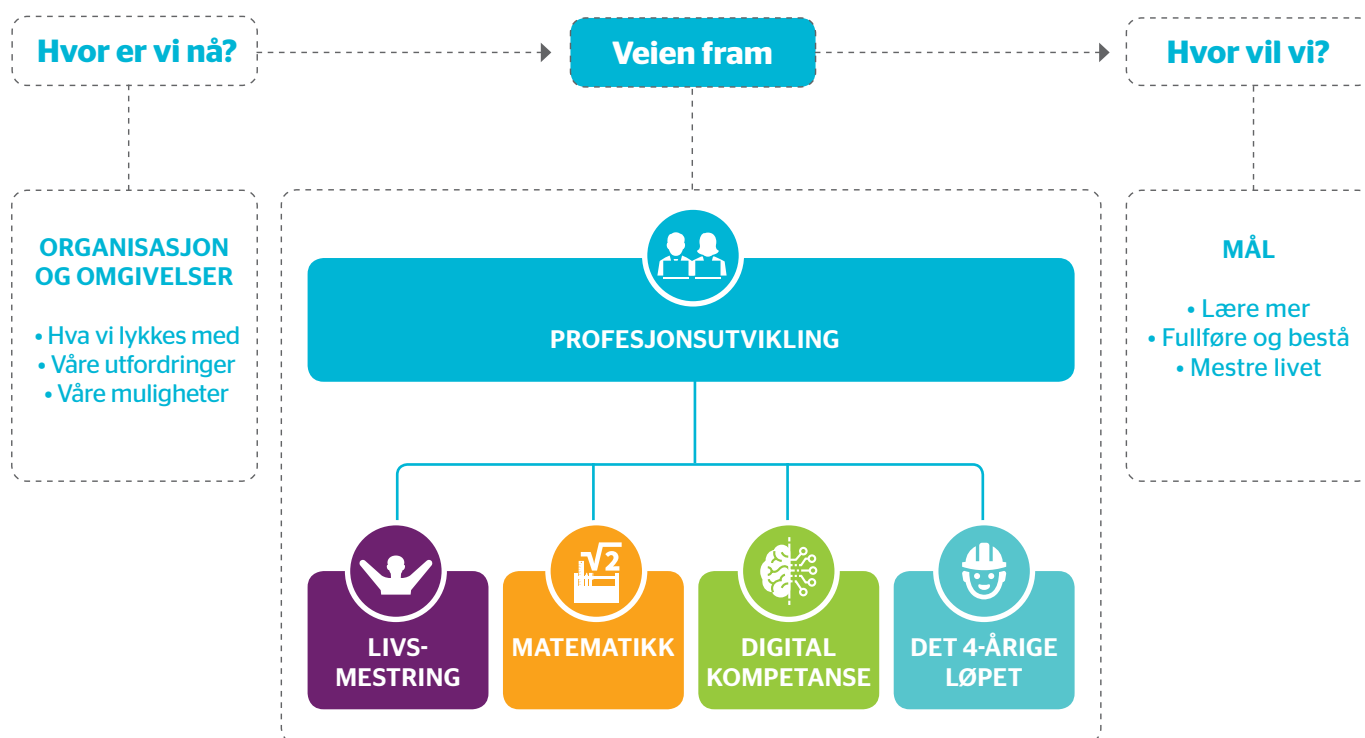
Kilde/litteraturliste Side 27

Innledning

Hensikten med denne strategiplanen er å etablere et felles, forpliktende grunnlag for utviklingen av videregående opplæring i Vestfold den neste femårsperioden. Planen skal være det viktigste grunnlaget for styrings- og utviklingsmøter mellom skoleeier og virksomhetene.

Planen beskriver hva videregående opplæring i Vestfold lykkes godt med i dag, og hva som er våre utfordringer. Den angir tre hovedmål for strategiperioden, og den peker på fem områder som det er særlig viktig å utvikle for å nå målløstingene. Dette er hovedelementene i planen:

Strategiplanen gjelder all fylkeskommunal videregående opplæring i Vestfold: I de 10 videregående skolene med 9000 elever, i lærebedriftene med 1900 lærlinger og lærekandidater, og i voksenopplæringen med 1000 deltakere.

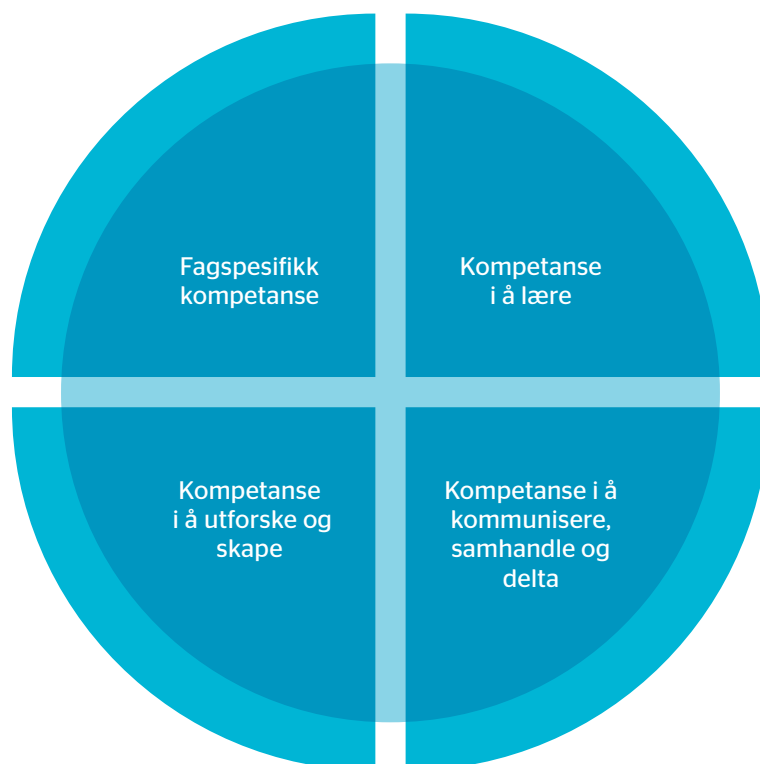
Strategiplanen angår alle i videregående opplæring i Vestfold, for alle kan bidra til et godt læringsmiljø og til at unge og voksne kan mestre livet.

Strategiplanen er kunnskapsbasert; den bygger på anerkjent forskning om hva som påvirker elevene og lærlingenes læring, og hva som skal til for å lykkes med utvikling av utdanningsvirksomheter.

I videreutviklingen av videregående opplæring i Vestfold skal vi lære av de beste. I Vestfold har vi lært særlig mye av erfaringene fra Ontario i Canada gjennom studiebesøk og kurs i observasjon av elevenes læring. Ontario har i en årrekke hatt tydelige strategier som har ført til mer læring og bedre gjennomføring.

En strategiplan må ta hensyn til hvilken kompetanse framtidssamfunnet har behov for. Vi er midt inne i en teknologisk revolusjon med veldig samfunnsomveltende kraft. Vi skal utdanne unge som skal være yrkesaktive til ut på 2060-tallet. Mange vil da ha jobber som ikke finnes i dag. Dagens unge må forberedes til å løse problemer som ikke ennå har oppstått. For å kvalifisere de unge til denne framtida, vil vi vektlegge de kompetansene som Ludvigsenutvalget har foreslått som grunnlag for fornyelse av skolens innhold (se figur 1).

En fortsatt satsing på internasjonalisering er nødvendig for å forberede elever og lærlinger på en stadig mer globalisert verden. Deltakelse i internasjonale programmer må økes, vi må legge enda bedre til rette for utveksling, og vi må styrke opplæringen i kulturforståelse og fremmedspråk.

Figur 1: Fra NOU 2015:8 Fremtidens skole. Fornyelse av fag og kompetanser

▶ Kunnskapsløftet skal fornyes. Vi får ny generell del av læreplanverket høsten 2017. Nye læreplaner vil være klare til bruk i 2020. Antall kompetansemål skal reduseres for å legge til rette for mer dybdelæring, og fagområdene skal ses mer i sammenheng. Strategiplanen skal bidra til en vellykket innføring av nye læreplaner.

Strategiplanen for videregående opplæring tar utgangspunkt i visjonen, verdiene og samfunnsoppdraget til Vestfold fylkeskommune. Visjonen *Sammen om Vestfolds framtid* gir tydelig retning for alle som arbeider i videregående opplæring i fylket. Vi skal gi god og relevant opplæring som bidrar til unge og voksnes faglige og personlige utvikling, og vi skal sikre kompetent arbeidskraft til trygge arbeidsplasser. På den måten bygger vi det framtidige vestfoldsamfunnet. Og vi skal gjøre det sammen: Vi skal bruke hverandres kompetanse, samhandle for å finne de beste løsningene og dele god praksis til beste for den enkelte og samfunnet.

En viktig del av samfunnsoppdraget til Vestfold fylkeskommune er å levere gode tjenester til innbyggerne. En annen del av oppdraget er å være en regional utviklingsaktør som legger til rette for et innovativt og konkurransedyktig næringsliv, og som forvalter felles natur- og kulturverdier på en måte som bidrar til en bærekraftige utvikling. Denne strategiplanen for videregående opplæring i Vestfold vil følge opp begge hoveddelene av samfunnsoppdraget. For å lykkes med dette må bruke den samlede kompetansen i Vestfold fylkeskommune, og vi må knytte til oss eksternt kompetanse hvis vi ikke har den selv.

Fylkeskommunenes felles verdier vil vi i denne strategiplanen realisere på denne måten:

- ▶ **Vi vil være åpne i beskrivelsen av hva vi lykkes godt og mindre godt med**
- ▶ **Vi vil bidra til større rettferdighet ved å redusere forskjeller i kvalitet på opplæringen**
- ▶ **Vi vil framheve profesjonalitet ved å velge profesjonsutvikling som et prioritert strategiområde**
- ▶ **Vi vil være modige ved å ha høye ambisjoner som vil kreve betydelig endring av tankesett og praksis, og som gjør det nødvendig å avklare hva vi skal bruke arbeidstida til**

Strategiplanen for videregående opplæring i Vestfold må ses i sammenheng med *Regional plan for et helhetlig opplæringsløp*. Denne planen er et samarbeid mellom fylkeskommunen og primærkommunene og skal bidra til at barn og unge i Vestfold opplever god kvalitet og helhet i opplæringen fra barnehage fram til arbeid og høyere studier. Resultatene av samarbeidet om gjennomføringen av den regionale planen har lagt et godt grunnlag for å realisere ambisjonene i en ny strategiplan for videregående opplæring, og de to planene utfyller hverandre. Strategiplanen må også ses i sammenheng med den årlige økonomiplanen for Vestfold fylkeskommune, som inneholder politisk vedtatte resultatmål for de ulike sektorene, og den årlige tilstandsrapporten fra utdanningsavdelingen, som oppsummerer resultatene i den fylkeskommunale videregående opplæringen det foregående år. For å

FOTO: GETTY IMAGES

sikre tydelighet og sammenheng bør det være samsvar mellom målsettingene i strategiplanen, de politiske vedtatte resultatmålene, og hva det rapporteres på i tilstandsrapporten.

Hvordan strategiplanen vil bli fulgt opp, vil bli konkretisert i årlige handlingsplaner for skoleier og i virksomhetenes utviklingsplaner. Evaluering av tiltak og resultater underveis i 5-årsperioden vil være hovedgrunnlaget for rullering av handlings- og utviklingsplaner.

I denne planen brukes begrepsparet **elever/lærlinger** om alle som deltar i videregående opplæring, og inkluderer derfor lærekandidater og deltakere i voksenopplæring. **Skole/lærebedrift** inkluderer voksenopplæringsvirksomhet. **Lærer/instruktør** inkluderer profesjoner som assistenter og miljøarbeidere.

2

Nå-situasjonen: På rett vei

Videregående opplæring i Vestfold har i flere år hatt et tydelig hovedmål: Å øke andelen som fullfører og består. En rekke tiltak er gjennomført for å nå dette målet:

- › **Yrkesfagelever med stryk i matematikk eller naturfag har fått tilbud om sommer-skole**
- › **Skolene har gjennomført forkurs, intensivkurs og andre styrkingstiltak i fag der mange elever stryker eller ikke fullfører**
- › **Gjennom FYR-prosjektet har lærere i større grad yrkesrettet fellesfagene**
- › **Skolene har i større grad fulgt opp yrkesfagelevene gjennom hele det 4-årige løpet**
- › **Gjennom det nasjonale Ny GIV-prosjektet og oppfølgeren *Program for bedre gjennomføring i videregående opplæring* har mange lærere blitt kurset i ny metodikk**
- › **Oppfølgingstjenesten bruker mer av sine ressurser enn tidligere på skolene for å forebygge avbrudd**
- › **Virksomhetene har mer systematisk fulgt opp elever og lærlinger som har behov for faglig eller personlig tilrettelegging**

Satsingen på at flere skal fullføre og bestå, har gitt resultater. De siste tre årene har andel elever som fullfører og består ved de fylkeskommunale videregående skolene, steget for hvert år. I 2015/16 fullførte og bestod 79,3 % av elevene, og andelen var for første gang høyere enn landssnittet. Oversikten over elever og lærlinger som fullfører og består innen 5 år etter at de begynte i videregående opplæring, viser at 71,5 % av 2011-kullet har fullført og bestått i Vestfold, noe som er en betydelig

framgang fra 2007-kullet, der 67,4 % fullførte og bestod.

Vi har enda høyere ambisjoner. Det er fremdeles mange som faller fra i overgangen fra videregående opplæring i skole til opplæring i bedrift, bl.a. på grunn av mangel på lærlingsplasser. Det er mange som stryker, særlig i faget matematikk, og det er mange som får ikke vurdert i ett eller flere fag på grunn av høyt fravær. Vi vet at svært mange av de som ikke fullfører og består videregående opplæring, sliter med utenforskap, dårlig livskvalitet og å komme i verdiskapende arbeid.

Vi har ambisjoner om at alle elever skal lære mer. Vi har høyere karaktersnitt i de videregående skolene i Vestfold enn i landet som helhet (3,89 mot 3,85 skoleåret 2015/16), men gjennomsnittstallet skjuler betydelige resultatforskjeller mellom skoler og innad på hver virksomhet. En vesentlig del av disse forskjellene kommer av ulik kvalitet på opplæringen, som er en kjent utfordring over hele verden. Skal vi få mer læring for alle, må vi gjøre forskjellene i kvalitet på opplæringen mindre. På mange måter ligger det godt til rette for å få til dette: Resultatene viser at vi har mange eksempler på meget god opplæring i egne virksomheter, og vi har fått langt mer kunnskap om hva skoleledere og lærere må gjøre for å påvirke og øke elevenes læring. Vi vet mer om hvordan vi kan utvikle systemer for kunnskapsdeling, og om hvordan profesjonene i videregående opplæring sammen kan lære og utvikle egen praksis. Utfordringen nå er å komme fra kunnskap til handling.

Det har også vært et viktig mål for videregående opplæring Vestfold å redusere andelen som slutter. Dette målet er i stor grad nådd for elevene. De tre siste årene vi har tall fra, viser en klar nedgang i andel elever som slutter. I skoleåret 2014/15 sluttet 3,5 % av elevene, tilsvarende tall for hele landet var 4,5 %. Andelen lærlinger som slutter er også redusert de siste årene, men er relativt høy: I 2016 gikk 13,3 % av lærlingene ut av lære uten å fullføre.

At så få slutter, henger sammen med høy grad av trivsel blant elever og lærlinger i Vestfold. Høsten 2016 oppgav 90,6 % av elevene at de trives svært godt eller godt på skolen. 61,8 % av lærlingene oppgav at de alt i alt trives svært godt i lærebedriften, 26,5 % svarte nokså godt. Dette er en bekræftelse på at det gjøres mye godt arbeid i virksomhetene for å gi elever og lærlinger gode opplevelser i et inkluderende og trygt miljø uten mobbing og krenkelser. Samtidig viser resultatene fra Ungdataundersøkelsen 2017 at mange ungdommer sliter med å mestre livet. Hver 3. jente og hver 10. gutt oppgir at de har depressive symptomer.

Hvordan vi mestrer livet, påvirker læringen. Derfor ønsker vi at flere opplever mestring, at flere inkluderes, og at mobbing og krenkelser forebygges og håndteres på en enda bedre måte.

Vestfold satset tidlig på IKT i videregående opplæring. Fra 2008 har alle elever fått leie bærbar PC. Digitale nettressurser i mange fag er utviklet i samarbeid med andre fylkeskommuner. Nettskolen Vestfold, som ble etablert av fylkeskommunen for å gi elever mulighet til å forsere

fag eller ta fag som ikke skoler kan tilby alene, har fått internasjonal anerkjennelse for sin innovative bruk av IKT i opplæringen. Samtidig opplever vi betydelige utfordringer på dette området: Ustabile tekniske systemer, varierende kompetanse blant både pedagoger og elever og klasseledelse i teknologitette klasserom. Nå er det utformet en tydelig standard for hva den digitale kompetente eleven må beherske, og en digital strategi som sier hva skolene må gjøre for at elevene skal få denne kompetansen, som er så avgjørende for å lykkes videre i livet.

I Vestfold har unge i mange år blitt oppfordret til å velge yrkesfag, særlig i bransjer med stort behov for å rekruttere fagarbeidere. Samtidig har det vært satset sterkt på å få flere lærlingplasser. For å få til dette er det etablert et tettere samarbeid mellom fylkeskommunen og bransjene representert ved opplæringskontorene. Skolene har fått et større ansvar for hele det 4-årige løpet for yrkesfagelevne. Skolene bruker faget yrkesfaglig fordypning til å knytte kontakter som kan føre til lærlingplass, de følger opp lærlinger i selvstendig godkjente lærebedrifter, og de tilbyr et Vg 3 i skole som alternativ til læreplass for at yrkesfagelevne skal få sluttkompetanse. Denne satsingen er det nødvendig å videreføre, for utfordringene er ikke løst.

Fylkespolitikkerne i Vestfold har i mange år satset på videregående opplæring ved å investere i skolebygg. I perioden fra 2005 til 2016 er det brukt 2,5 milliarder kroner. Nå skal ny skole beregnet til 755 millioner bygges i Horten. Denne satsingen har gitt gode rammer for videregående opplæring. Nå er det tid for å prioritere innholdet - læringsarbeidet.

3

Visjon, målsettinger og indikatorer

En visjon skal uttrykke et attraktivt framtidssbilde, en tydelig retning for ønsket utvikling. Visjoner skal inspirere og forplikte, slik at de ansattes yrkespraksis bidrar til at organisasjonen nærmer seg visjonen.

Vestfold fylkeskommune har visjonen *Sammen om Vestfolds framtid*, og den fylkeskommunale videregående opplæringen har formulert sin visjon slik: *Mulighet for alle – vekst for den enkelte*. Disse visjonene kan konkretiseres i følgende elementer:

- › **Vi realiserer de unge og voksnes potensial for læring.**
- › **Vi utvikler de kompetansene unge og voksne vil trenge i framtida for å lykkes som yrkesutøvere og samfunnsborgere.**
- › **Vi bidrar til at unge og voksne vil mestre livet.**
- › **Vi bidrar til økt verdiskapning, et levende demokrati og bærekraftig utvikling.**
- › **Vi bidrar til å utjevne sosiale forskjeller.**

Målsettingene er det viktigste vi sammen skal oppnå for å realisere elementene i visjonen. Målsettingene skal være ambisiøse, entydige, målbare, tidsbestemte og realistiske å oppnå. Målene skal motivere til innsats og må derfor være akseptert og forstått av alle som skal bidra til å nå dem.

Dette er hovedmålsettingene i strategiplanperioden:

- 1. Forbedre læringsresultatene for alle**
- 2. Øke andelen som fullfører og består videregående opplæring**
- 3. Øke opplevelsen av livsmestring**

For videregående opplæring som helhet vil ambisjonen være å øke grad av måloppnåelse for hvert år i strategiperioden. Tallfesting av de tre hovedmålene gjøres på virksomhets- og avdelingsnivå fordi virksomhetene har ulik grad av måloppnåelse i dag, og fordi det er mange faktorer som er med på å avgjøre i hvilken grad disse målene blir nådd.

For å ha oversikt over i hvilken grad hovedmålsettingene blir nådd, og få faktagrunnlag for videre forbedringsarbeid, vil videregående opplæring i Vestfold ha disse indikatorene felles:

- › **Samlet karakterutvikling fordelt på standpunkt- og eksamenskarakterer**
- › **Skolebidraget: Forskjellen mellom karakternivået elevene har når de begynner videregående opplæring i skole, og nivået de har når de slutter**
- › **Andel elever som får karakteren 5 og 6 i basisfagene norsk, matematikk og engelsk**
- › **Andel elever og lærlinger som fullfører og består**
- › **Livsmestringsindikator satt sammen av spørsmål fra Elevundersøkelsen, Lærlingundersøkelsen og Ungdataundersøkelsen**

FOTO: GETTY IMAGES

> **Medarbeidertilfredshet med hvordan forbedrings- og utviklingsprosesser gjennomføres**

På de prioriterte strategiområdene bør virksomhetene presisere sine ambisjoner med utgangspunkt i eget ståsted.

4

Prioriterte strategiområder

De prioriterte strategiområdene er de områdene det er viktigst å utvikle og forbedre for å nærme oss visjonselementene og nå våre hovedmålsettinger. De fem strategiområdene er: Profesjonsutvikling, livsmestring, matematikk, digital kompetanse og det 4-årige

løpet. Området profesjonsutvikling er det mest overgripende, da det inkluderer en måte å gjennomføre utviklingsarbeid på som vil ha betydning for måloppnåelsen på alle de andre strategiområdene.

4.1 Strategiområde: PROFESJONSUTVIKLING

Innhold:

Området profesjonsutvikling avgrenses til de to profesjonene som betyr mest for elevenes/lærlingenes læring: Lærerne/instruktørene og lederne. Disse profesjonene har krevende, komplekse oppgaver. De må hver dag ta beslutninger basert på skjønn, og mange av dem må tas raskt og under press.

Utdanningen i disse yrkene legger bare et grunnlag, kompetansen må videreutvikles gjennom praksis og refleksjon i et profesjonsfellesskap, der arbeidsplassen er den viktigste utviklings- og læringsarena.

I profesjonsutviklingen av lærerne/instruktørene og lederne vil to forhold vektlegges:

1. **Prioritering av arbeidsoppgavene som betyr mest for elevenes og lærlingenes læring**
2. **Gjennomføre utviklingsarbeid som fører til læring og forbedret praksis**

En profesjon er folk med samme yrke som har disse kjennetegnene: De har spesialkunnskap og -ferdigheter med eget fagspråk, og de har felles standarder for praktisering av yrket inkludert en etisk yrkesstandard. De har i stor grad frihet til å ta skjønnsbaserte beslutninger. De samarbeider med kolleger for å løse komplekse problemer, og de er opptatt av kontinuerlig læring og faglig oppdatering.

Hargreaves & Fullan: Professional Capital

Det siste tiåret har skoleforskere gitt oss langt mer kunnskap om hva lærere og skoleledere må gjøre for å påvirke elevenes læring. Figur 2 viser hva skoleledere må prioritere og mestre for å ha stor betydning for elevenes læring.

Figur 2: Fra Viviane Robinson: Student-Centered Leadership (bearbeidet)

Forskerne har også beregnet hvor stor effekt hver av de fem viktigste oppgavene har på elevenes læring. Klart størst effekt har oppgaven å lede lærernes læring og utvikling. Å utvikle skoleledernes evne til å utføre denne oppgaven

bør derfor være et felles prioritert satsingsområde i profesjonsutviklingen av skolelederne. Ledergruppene ved de videregående skolene bestemmer hvilke av de andre lederoppgavene de har behov for å forbedre.

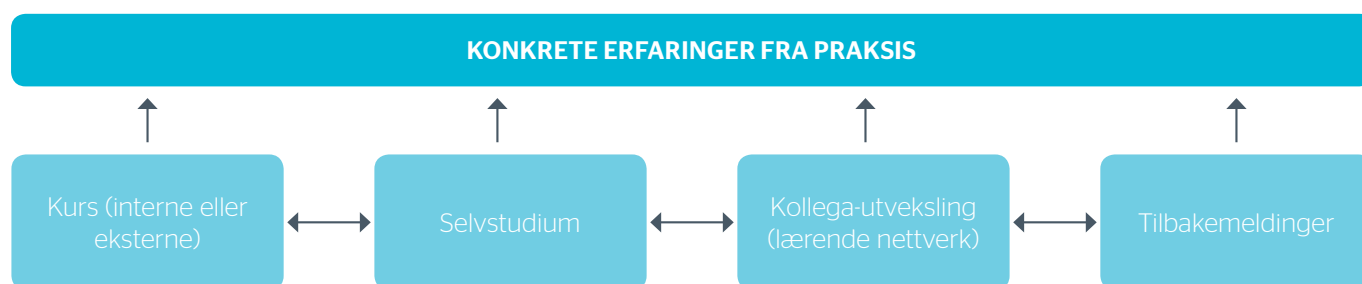
Figur 3 oppsummerer hva skoleforskning sier om hva lærerne må gjøre og mestre for å påvirke elevenes læring.

Figur 3: Hovedsakelig fra John Hattie: Visible Learning og John Hattie: Visible Learning for Teachers (bearbeidet)

Selv om modellene gjengitt i figur 3 bygger på skoleforskning, er det rimelig å tro at de er like gyldig for tilsvarende roller i opplæring i bedrift. Den enkelte virksomhet, avdeling, seksjon, faglag og enkeltlærer/instruktør har varierende kompetanse til å mestre disse oppgavene som figur 3 gir oversikt over. Derfor prioriteres ikke

en eller noen få av disse oppgavene som felles utviklingsområde. Virksomhetene bestemmer selv hvilke oppgaver som prioriteres på de ulike nivåene i organisasjonen slik at lærere/instruktører sammen og enkeltvis får ønsket profesjonsutvikling på områder der behovene er størst.

Figur 4: Fra Huber (2011) :Approaches to Learning in PD

▶ Vi har nå kunnskap om hvilke oppgaver ledere og lærere/instruktører bør prioritere. For å få tid til å konsentrere seg om de viktigste oppgavene blir det nødvendig å nedprioritere noe av det arbeidet de to profesjonene utfører i dag, eller la andre gjøre dette arbeidet. En slik omprioritering vil være en vesentlig del av profesjonsutviklingen.

Hvis utviklingsarbeid skal føre til læring og forbedret praksis, bør det ta utgangspunkt i konkrete erfaringer fra egen jobbpraksis. Kurs og selvstudium kan brukes, men har liten effekt dersom deltakerne ikke kan relatere innholdet til egen jobb. Størst effekt har kollegautveksling og tilbakemeldinger på jobben en gjør (se figur 4).

I kollegasamarbeidet er det avgjørende å legge til rette for møteformer og møtarenaer der alle involverte bidrar til å utvikle ny kunnskap og finne samtlende løsninger på komplekse utfordringer. Åpenhet om hverandres jobbpraksis er også viktig for å oppnå forbedringer. Tilbakemeldingene må gis i et klima preget av tillit, og de må ha en form og et innhold som skaper refleksjon og læring.

Det er kulturen på en arbeidsplass, dvs verdier, normer og virkelighetsoppfatninger, som styrer de ansattes adferd. Vesentlige endringer i arbeidsmåter vil utfordre eksisterende organisasjonskultur. Kulturendringer er krevende og tar tid, men er helt avgjørende for å lykkes med forbedrings- og utviklingsarbeid. Idealet er å utvikle lærende organisasjoner (se tekstboks på neste side). Vi må skape en kultur der ledere og lærere/instruktører i fellesskap utvikler sin profesjonalitet, og der arbeidsplassen er den viktigste lærings- og utviklingsarena.

Begrunnelse:

Den viktigste grunnen til å velge profesjonsutvikling som strategiområde er de store gevinstene vi kan høste dersom vi lykkes: Bedre resultater, reduserte kvalitetsforskjeller og større jobbtillfredshet blant ansatte.

I Vestfold fylkeskommune har det vært en betydelig satsing på organisasjonsutvikling, ikke minst på å utvikle visjon, verdier og prinsipper for leder- og medarbeiderskap. Endringsledelse og kvalitet på møteplasser har vært viktige deler av det felles fylkeskommunale lederutviklingsprogrammet. Det er likevel langt fram før alle bidrar og samhandler slik

det forventes i en lærende organisasjon. For mange møter har fremdeles uklare mål og gir lite utbytte.

En lærende organisasjon er en organisasjon der alle kontinuerlig øker sin evne til å skape resultater som de virkelig ønsker å oppnå - der organisasjonen oppmuntrer til nye måter å tenke på, der den kollektive visjonen om å skape det beste er satt i fokus, og der alle kontinuerlig lærer hvordan en lærer sammen.

(Peter Senge 2006)

Både skoleledere, lærere og instruktører bør bli tydeligere profesjoner. Flere skoleledere mangler formell lederutdanning, og oppfølgingen og veiledningen av dem varierer. Mange av lederne bruker for mye tid på rene administrative oppgaver og for liten tid på oppgaver som betyr mye for elevenes læring. En god del av lederne mangler også kunnskaper om og ferdigheter i å lede lærernes læring og utvikling, som er den aller viktigste oppgaven. Nye lærere følges opp av fylkeskommunen sentralt og av skolene, men systematikken og omfanget varierer. De behøver i større grad å bli en del av et profesjonelt fellesskap som tar felles ansvar for resultatene og lærer av hverandres praksis.

Tiltak:

Skoleeier:

- › Gjennomføre et lederprogram som kvalifiserer skolelederne til å lede lærernes læring og utvikling og til å utvikle lærende organisasjoner
- › Utvikle gode systemer for statistikk og analyse for å bidra til faktabasert utviklingsarbeid og gode beslutninger
- › Bidra til at skolelederne kan prioritere

oppgaver som betyr mye for elevenes læring

- › Rekruttere virksomhetsledere med formell skolelederutdanning
- › Videreføre og etablere nye faglige og pedagogiske samhandlingsarenaer på tvers av skolene.

Profesjonsutvikling er en oppgave for den enkelte skole, men også for Vestfoldskolen sett under ett. Det er derfor viktig at skoleeier legger til rette for samhandlingsarenaer på tvers av skolene

Skoleledere og faglige ledere:

- › Bli kjent med hva som kreves for å lede lærernes og instruktørens læring og utvikling, og øve på de ferdighetene som skal til
- › Sørg for gode rammer for forpliktende individuell og felles profesjonsutvikling blant annet gjennom nettverk mellom skole og bedrift.
- › Gjennomføre systematisk observasjon i klasserommet for å få økt innsikt i elevens læring
- › Prioritere lederoppgaver som betyr mye for elevenes og lærlingens læring
- › Bidra til at lærerne og instruktørene kan prioritere oppgaver som betyr mye for elevenes og lærlingens læring

Lærere og instruktører:

- › Gjøre seg kjent med egne muligheter til å påvirke elevenes og lærlingens læring, dele god praksis med kolleger og prøve ut ny praksis på områder som er utfordrende
- › Lære av egen og andres praksis gjennom samarbeid med kolleger og av tilbakemeldinger fra elever, lærlinger, kolleger og ledere
- › Bidra til kvalitet på møteplasser ved å være godt forberedt, være aktiv deltager og følge opp resultatene fra møtet

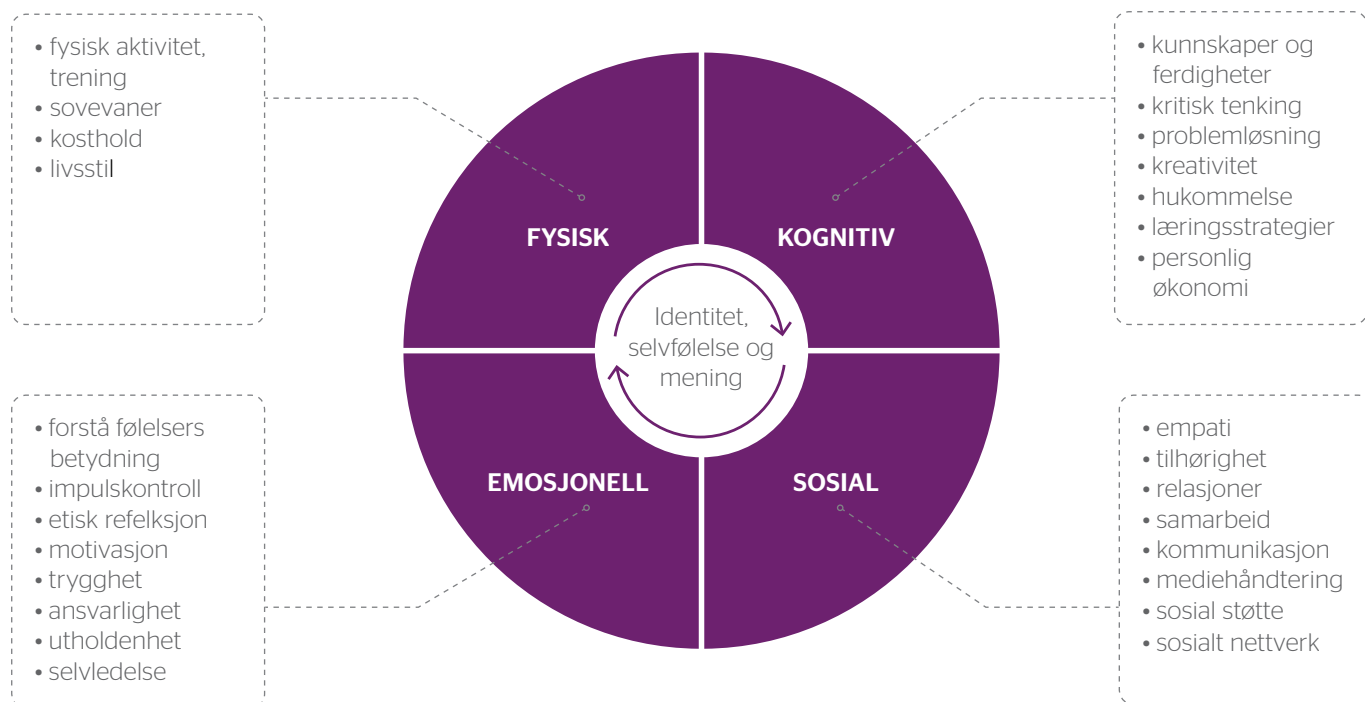

4.2 Strategirområde: LIVSMESTRING

Innhold:

Livsmestring er et nytt begrep i norsk skole som kan defineres som «Å utvikle ferdigheter og tilegne seg praktisk kunnskap som hjelper den enkelte til å håndtere medgang, motgang, personlige utfordringer, alvorlige hendelser, endringer og konflikter på en best mulig måte. Å skape en trygghet og tro på egne evner til å mestre også i fremtiden» (Livsmestring i skolen, 2016).

Livsmestring har fire hovedelementer: Fysisk mestring, kognitiv mestring, emosjonell mestring og sosial mestring. Til sammen bidrar disse til å danne en tydelig og trygg identitet, en positiv selvfølelse og mening i tilværelsen, noe som til alle tider har vært avgjørende forutsetninger for et godt liv. Figuren nedenfor gir oversikt over de viktigste enkeltdelene som inngår i livsmestring:

Videregående opplærings viktigste bidrag til elevers og lærlingers livsmestring, er å gi god opplæring. Opplæring med høy kvalitet sørger for at alle elevene og lærlingene opplever mestring, og at de utvikles både faglig og personlig. Det innebærer mer enn å øke fagkunnskapen og å lære nye ferdigheter.

God opplæring handler også om å lære å samarbeide med og ta hensyn til andre, om å få kunnskap om hvordan en best lærer, og om å få hjelp til å ta gode valg for egen framtid. Elever og lærlinger lærer mer når de har gode relasjoner til andre elever og lærlinger og til de voksne i skolen og i lærebedriften, og når de opplever skole-, bedrifts- og klassemiljøet som godt og trygt. Derfor er det viktig oppgave for virksomhetene å skape gode relasjoner og utvikle trygge miljøer uten krenkelser og mobbing. Elever og lærlinger som sliter med å mestre livet, skal få hjelp av trygge voksne. Når det er mistanke om alvorlige helseplager, skal virksomheten formidle kontakt med helse-tjenesten.

Faget kroppsøving har et særlig ansvar for å ivareta det fysiske elementet av livsmestring. Kontaktlærere, som er elevens nærmeste omsorgsperson i skolen, bør ha oversikt over elevens grad av livsmestring, og i samarbeid med foresatte, faglærere og rådgiver bidra til å øke elevenes mestring av livet.

Begrunnelse:

God helse og kognitive, sosiale og emosjonelle ferdigheter skaper positiv selvfølelse, økt trivsel og gir et godt grunnlag for å mestre eget liv og å delta i arbeid og annen samfunnsbyggende virksomhet. Trivsel, god helse og sosiale og

emosjonelle ferdigheter bidrar også til at elever og lærlinger kan realisere sitt potensial for faglig læring. Trygge elever og lærlinger som trives i et inkluderende fellesskap, lærer mer.

Denne forståelsen av sammenhengen mellom livsmestring og læring har støtte i formålsparagrafen til Opplæringsloven, der det er formulert slik: «Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne mestre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng».

I fornyelsen av læreplanverket som pågår, er det foreslått tre flerfaglige temaer på tvers av fagområdene. Et av disse er *Folkehelse og livsmestring*. Dette temaet vil gi enda bedre rammer for å styrke sammenhengen mellom å arbeide for elevenes personlige og faglige utvikling, og for å satse på livsmestring.

Resultatene fra undersøkelser viser at de aller fleste elever og lærlinger trives godt i videregående opplæring i Vestfold. I Elevundersøkelsen for skoleåret 2016/17 har videregående skoler i Vestfold en snitt på 4,3 på elevtrivsel på en skala fra 1 - 5, landsgjennomsnittet er 4,3. Og Ungdataundersøkelsene viser at dagens unge lever sunnere, de har bedre relasjoner til sine foresatte, og de har mindre av risikoadferd, enn tidligere ungdomskull.

Men de samme undersøkelsene dokumenterer viktige utfordringer: Mange unge føler stress på grunn av høye forventninger til utseende og til å lykkes på alle områder. Det gjelder særlig jentene. I Ungdataundersøkelsen 2017 oppgir bare 64 % av elevene i videregående skoler

i Vestfold at de er fornøyd med egen helse, og enda færre (54 %) er fornøyd med eget utseende. Et klart flertall av jentene oppgir at de er ganske mye eller veldig mye plaget med følelse av at alt er et slit (57 %) og at de bekymrer seg for mye om ting (67 %). 32 % av jentene plages i høy grad av et depressivt stemningssleie, tilsvarende andel av guttene er 11 %. Psykiske plager og lidelser er den vanligste enkeltårsaken til frafall i videregående opplæring. Av de som slutter, oppgir en av fem ungdommer at grunnen er psykiske eller psykososiale vansker.

Tiltak:

Skoleeier:

- › Gi gode rammer for helse- og trivselsfremmende aktiviteter
- › Initiere utviklingsprosjekt om livsmestring i samarbeid med eksterne fagmiljøer
- › Bidra til å utvikle en felles mal for elev- og læringsamtaler der elementene i livsmestring får en sentral plass
- › Utvikle indikatorer for å følge elever og læringers livsmestring, og bidra til at resultatene brukes i forbedrings- og utviklingsarbeid
- › Bidra til felles forventninger til kontaktlærere og instruktører
- › Lage en felles rutine for hvordan lærestedene skal forebygge og håndtere mobbing og krenkelser
- › Videreutvikle arbeidet med karriereveiledning fra grunnskole og ut videregående opplæring

Skoleledere og faglige ledere:

- › Gjøre nye elever tidlig kjent med medelever og lærere og etablere et godt klassemiljø
- › La elevråd og skolemiljøutvalg være pådrivere i utvikling av skolemiljøet
- › Arbeide kontinuerlig med miljøet på alle læringsarenaer for å forebygge utenfor-skap, mobbing og krenkelser
- › Sørg for at rutiner for å identifisere, kartlegge og følge opp elever og læringer med faglige og/eller sosiale utfordringer, blir fulgt opp

Lærere, instruktører og andre ansatte:

- › Etablere positive relasjoner til elevene og læringene
- › Bli tidlig kjent med elevene og læringene og deres behov
- › Ta opp livsmestring i klasser og i elev- og læringsamtalene, både de kognitive, fysiske, emosjonelle og sosiale elementene, og bidra til at elever og læringer får øve på å sette ord på og håndtere egne følelser, relasjoner og handlingsmønstre
- › Samarbeide med kolleger og ledere om tiltak for å øke elevens og læringers livsmestring

4.3 Strategirområde: MATEMATIKK

Innhold:

Ambisjonen på dette området er å øke matematikkompetansen til alle elevene. Resultatene viser at det er mye god opplæring i matematikk i de videregående skolene i Vestfold, men den gode praksisen bør i større grad deles i et utviklingsorientert profesjonsfelleskap. Flere skoler har utviklet opplegg for å fylle gapet mellom det som forventes av forkunnskaper i matematikk før et kurs og elevenes reelle kunnskaper, og det er skoler som har laget egne opplegg for elever som har særlig gode evner i matematikk. Disse erfaringene er det viktig at fagmiljøene på alle skolene blir kjent med. Matematikksenteret mener at det er særlig viktig å utvikle motivasjon for faget og didaktikken, og at systematisk profesjonsutvikling er avgjørende for at elevene skal lære mer.

Begrunnelse:

Matematikk er faget som flest elever ikke består, enten fordi de får karakteren 1 eller «ikke vurdert» på grunn av høyt fravær eller manglende vurderingsgrunnlag. Dette er den viktigste grunnen til å velge matematikk som eget strategirområde. Med høyere kompetanse i matematikk vil langt flere elever fullføre og bestå videregående opplæring, noe som gir dem langt større sjanse til å lykkes i yrkeslivet enn de som ikke fullfører og består.

Vestfold har lavere karaktersnitt til eksamen enn landsgjennomsnittet i de praktiske matematikkursene i de studieforbereidende utdanningsprogrammene. Karaktersnittet i matematikk varierer også betydelig fra skole til skole og fra klasserom til klasserom.

De relativt svake resultatene i matematikkfaget både nasjonalt og i Vestfold har sammensatte årsaker. Holdningen til faget er en delforklaring. Svært mange unge og voksne mangler forståelse for matematikkens relevans og betydning for den enkelte og samfunnet. Manglende kunnskaper og ferdigheter i matematikk forklares ofte som noe skjebnebestemt. Dette gjør at mange har lav motivasjon for faget, de har beskjedne forventninger til egen mestring, og innsatsen blir lav.

Disse holdningene må skolen utfordre, først og fremst ved å ha en opplæring i matematikk som får fram matematikkens relevans og betydning, og som engasjerer elevene med meningsfulle oppgaver som er tilpasset elevenes forutsetninger.

Matematikkens betydning som redskapsfag og dannelses- og kulturfag er en annen grunn til å satse på faget. Alle har behov for å utføre målinger, gjøre beregninger og håndtere egen økonomi. Matematikkompetanse er en forutsetning for et levende demokrati. For å forstå og kunne påvirke politiske prosesser må vi sette oss inn i og kritisk vurdere kvantitativ informasjon, statistiske analyser og økonomiske prognoser. Matematikk er også et svært viktig redskap på områder som er avgjørende for å sikre framtidig verdiskapning og livskvalitet og å bidra til en bærekraftig utvikling. Skal vi lykkes med dette, er det en forutsetning at vi utdanner en god del med meget høy kompetanse i matematikk, og at mange har forståelse for matematikkens betydning.

Matematikk er også en viktig del av allmenn-dannelsen. En forståelse av verden som omgir

oss inkluderer innsikt i hva matematikk er, hva den betyr for vårt verdensbilde, og hvordan den brukes til å forme vår hverdag. Det er derfor en stor utfordring å forbedre matematikk-kompetansen i hele befolkningen.

Tiltak:

Skoleeier:

- › Synliggjøre matematikk som et satsingsområde ved å ha klare forventninger, gi inspirerende rammer for arbeidet og etter spørre resultater
- › Videreutvikle profesjonsnettverk i matematikk med barnehage og grunnskole innen rammen av Regional plan for helhetlig opplæring
- › Innlede et samarbeid med Matematikksenteret for veiledning og støtte i gjennomføring av strategien

Skoleledere:

- › Kjenne til alle elever som sliter med matematikkfaget og legge til rette for at de får tilpasset opplæring

- › Bidra til at elever med særlig gode forutsetninger i matematikk får tilpasset opplæring
- › Legge til rette for felles profesjonsutvikling og selv delta i oppfølgingen og veiledningen av lærerne
- › Være pådriver for samarbeid om matematikk med kommuner som en del av gjennomføringen av Regional plan for et helhetlig opplæringsløp

Pedagoger:

- › Ha høye forventninger til elevene
- › Motivere elevene ved å framheve matematikkens relevans og betydning og gi engasjerende oppgaver
- › Delta i forpliktende profesjonsutvikling for å øke kunnskapen om sammenhengen mellom ulike arbeidsformer og elevenes læring
- › Samarbeide med kolleger om planlegging, gjennomføring og evaluering av matematikkopplæringen for å få et best mulig samlet resultat

4.4 Strategiområde: DIGITAL KOMPETANSE

Vestfold fylkeskommune vedtok i 2016 en digitalstrategi for 2016-2019 med en handlingsplan for de to første årene i planperioden. Arbeidet med å iverksette digitalstrategien i videregående opplæring i Vestfold er i gang. Når digital kompetanse prioriteres som eget strategiområde i denne strategiplanen for videregående opplæring, er det for å understreke at dette området er blant dem det er avgjørende å lykkes med for å realisere våre visjoner og nå våre mål. Innholdet og tiltakene på dette strategiområdet vil ha den fylkeskommunale digitalstrategien som ramme, og vil handle om en forpliktende oppfølging av et arbeid som er godt i gang: Å øke elevene og lærlingenes digitale kompetanse.

Innhold:

Stortingsmelding 23 (2012-13), *Digital agenda for Norge*, definerer digital kompetanse slik: «Digital kompetanse er evnen til å forholde seg til og bruke digitale verktøy og medier på en trygg, kritisk og kreativ måte. Digital kompetanse handler både om kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Det dreier seg om å kunne utføre praktiske oppgaver, kommunisere og innhente eller behandle informasjon. Digital dømmekraft knyttet til personvern, kildekritikk og informasjonssikkerhet, er også en viktig del av den digitale kompetansen».

Våren 2017 vedtok utdanningsdirektørens ledergruppe en IKT-standard for skolene i Vestfold fylkeskommune. Denne standarden presiserer hva elevene kan forvente når de skal bruke IKT i opplæringen. For å lykkes med å innfri disse forventningene, må alle ansatte som har fått et ansvar for å følge opp standarden, kvalifiseres til å gjøre jobben. Noe av det

viktigste lærerne må mestre, er tydelig klasseledelse i teknologitette klasserom. Skolelederne må kvalifiseres til å ta kloke beslutninger om bruk av IKT i skolene.

Endringstakten innen digital teknologi er svært høy. Det gjør det nødvendig å ha miljøer som i samarbeid med de mest innovative bedriftene gjør seg tidlig kjent med mulighetene, prøver dem ut, evaluerer effektene, og sprer forbedret praksis til de andre opplæringsstedene.

Begrunnelse:

I læreplanverket for skolene er digitale ferdigheter en av de fem grunnleggende ferdigheter sammen med å kunne lese, skrive, regne og muntlige ferdigheter. Den digitale utviklingen har endret mange av premissene for lesing, skriving, regning og muntlige uttryksformer. Derfor er digitale ferdigheter en naturlig del av grunnlaget for læringsarbeidet både i og på tvers av faglige emner. Dette gir muligheter for nye måter å lære på, men stiller også økte krav til kritisk sans og dømmekraft.

Digitale ferdigheter er en viktig forutsetning for aktiv deltakelse i et arbeidsliv og et samfunn i stadig endring. Den samfunnsomformende kraften til ny teknologi er så stor at alle som mangler digital kompetanse, i liten grad vil kunne påvirke samfunnsutviklingen og risikerer å bli tapere på jobbmarkedet. Digitale ferdigheter vil i stadig større grad bli et sentralt læringsverktøy, og vil ha avgjørende betydning for følelsen av å mestre livet.

Videregående opplæring i Vestfold var tidlig ute med satsing på IKT i opplæringen, og har i dag miljøer og medarbeidere med meget høy digital

► kompetanse. Utfordringen er at variasjonen i digital kompetanse blant elever, ledere og lærere er for høy.

Tiltak:

Skoleeier:

- › Legge til rette for samhandling, erfaringsutveksling og deling av god praksis i Portalen
- › Gjøre opplæringsressurser med høy kvalitet lett tilgjengelig for skolene og lærebedriftene
- › Drifte team med representanter fra utdanningsavdelingen, virksomhetene, representanter for lærebedriftene og IKT-seksjonen som initierer, deltar i, støtter og koordinerer digitalt utviklingsarbeid som videregående opplæring har nytte av
- › Gi gode rammer til miljøer som følger med på den digitale utviklingen og som prøver ut nye løsninger
- › Ta eierskap til vurdering av behov for og utvikling av digitale løsninger

Skoleledere:

- › Gjennomføre tiltaksplan for at ansatte skal få tilstrekkelig digital kompetanse til å innfri forventninger gitt i IKT-standard for skolene i Vestfold fylkeskommune – kompetanseutviklingen må være tilrettelagt ved å ta utgangspunkt i skolens og den enkeltes ståsted, og må gjennomføres fleksibelt med betydelig bruk av e-læring
- › Drifte lokal ressursgruppe som lager utkast til tiltaksplan, og som er pådriver for gjennomføringen av digital kompetanseutvikling og lokalt utviklingsarbeid på området
- › Gi digitalpedagogene klare oppgaver og

tilstrekkelige ressurser og følge opp deres arbeid

- › Legge vekt på digital kompetanse ved rekruttering av nye medarbeidere

Lærere og instruktører:

- › Ta i bruk digitale ressurser som styrker elevenes og lærlingenes læring og/eller som effektiviserer administrasjon og kommunikasjon
- › Mestre tydelig klasseledelse i teknologitette klasserom
- › Utvikle egen digital kompetanse for å møte kravene i IKT-standard i opplæringen
- › Samarbeide med kolleger om utvikling av digital kompetanse og bruk av digitale ressurser

4.4 Strategirområde: DET 4-ÅRIGE LØPET

Innhold:

Strategirområdet det 4-årige løpet er det arbeidet videregående opplæring i Vestfold og lærebedriftene gjør på tre områder:

- > **Øke rekrutteringen til yrkesfaglig opplæring slik at næringslivet og offentlig sektor får den kompetansen de har behov for**
- > **Sikre at alle som ønsker det, får læreplass**
- > **Bidra til god kvalitet på den yrkesfaglige opplæringen og tett oppfølging av elever, lærlinger og lærekandidater slik at flere gjennomfører opplæringen med godt læringsutbytte**

En viktig del av dette arbeidet er å skape tydeligere helhet og bedre sammenheng i den yrkesfaglige utdanningen, noe som også *Regional plan for et helhetlig opplæringsløp* skal bidra til.

Satsingen på det 4-årige løpet er godt i gang. Det gjennomføres omfattende rekrutterings tiltak i samarbeid med ungdomsskolene og bransjene for å få flere til å velge yrkesfag. De videregående skolene har fått et klarere ansvar for å kvalifisere elevene for arbeidslivet, skaffe læreplasser og følge opp læringene i selvstendig godkjente lærebedrifter helt fram til oppnådd sluttkompetanse. Fagopplæringsseksjonen i utdanningsavdelingen følger opp de lærlingene skolene ikke har ansvar for. Søkere med ungdomsrett som ikke får læreplass, får tilbud om Vg3 fagopplæring i skole. Det er utarbeidet styringsdokumenter som presiserer oppgaver og ansvarfordeling mellom skolene, fagopplæringsseksjonen og lærebedriftene.

Faget yrkesfaglig fordypning (YFF) brukes mer systematisk enn tidligere til å gjøre elevene på yrkesfag kjent med mangfoldet av jobber og bedrifter innenfor det utdanningprogrammet/programområdet de har valgt. Faget brukes også til å skape relasjoner og bygge nettverk. På denne måten blir yrkesfaglig fordypning helt sentralt for å gi ungdommene et solid grunnlag for valg av yrke og for å skaffe lærlingplasser. Det er utviklet et digitalt verktøy (Utdanning.no) som gir oversikt over eksisterende og potensielle lærebedrifter i Vestfold, inkludert hvilke fag som er representert blant de ansatte. Dette er et godt hjelpemiddel til å avtale utplassering i faget yrkesfaglig fordypning og skaffe nye lærebedrifter.

En vellykket yrkesopplæring er helt avhengig av et nært samarbeid mellom fylkeskommunen og arbeidslivet. Fylkeskommunen har ansvar for at opplæringen og oppfølgingen har en forsvarlig kvalitet i hele det 4-årige løpet, men det er i lærebedriftene lærlingene får opplæringen, og det er bedriftene som bestemmer hvem de vil ha som lærling. Arbeidet må derfor i stor grad baseres på tillit og samarbeid. De siste årene er det etablert mange samarbeidsarenaer og møteplasser mellom fylkeskommunen, lærebedriftene og bransjene for å tydeliggjøre det felles samfunnsansvaret, dele god praksis, fordele ansvar og finne gode løsninger sammen.

At lærere som underviser yrkesfagelever har fått hospitere i lærebedrifter, har også vært en del av satsingen på det 4-årige yrkesfagløpet. Hospiteringen har bidratt til økt samarbeid og til mer oppdatert og yrkesrettet opplæring i skolene.

Begrunnelse:

Satsingen på det 4-årige yrkesfagløpet må videreføres og styrkes. NHOs kompetansebarometer og Statistisk Sentralbyrås framskrivinger av kompetansebehovet viser at arbeidslivet har et stort behov for fagarbeidere i årene framover. En viktig del av samfunnsoppdraget til fylkeskommunen er å bidra til at næringslivet og offentlig sektor får den kompetansen de har behov for. Den nasjonale satsingen *Samfunnskontrakt for flere lære plasser (2016 – 2020)* bør følges enda mer systematisk opp. Det er behov for flere lære plasser i mange fag der etterspørselen etter kvalifisert arbeidskraft er stor, samtidig er det mangel på læringer i flere fag. Dette misforholdet må rettes opp. Elevplasser i yrkesfagene må i større grad dimensjoneres i samsvar med kompetansebehovene i arbeidslivet.

Det er fortsatt stort behov for å få bedre overganger mellom ungdomsskole og videregående skole, mellom første og andre årstrinn på videregående og mellom opplæring i skole og bedrift. Antall endringer, omvalg og hevinger av kontrakter bør reduseres.

Også i yrkesfagene er det for store forskjeller i kvaliteten på opplæringen. Opplæringen i skole må bli mer yrkesrettet og relevant for elevene. Det kommer en fornyelse av læreplanene i strategiperioden som vil bidra til dette. Opplæringen i noen bedrifter må i større grad bli styrt av læreplanene, og dokumentasjonen må bli bedre. Fylkeskommunen arbeider nå med å innføre et helhetlig kvalitetssystem som skal bidra til at dette skjer.

Det er også behov for fleksible måter å organisere den yrkesfaglige opplæringen på. Det er ikke alle som har forutsetninger og evner til å gjennomføre normalløpet med to år i skole etterfulgt av to år i bedrift. Her må fylkeskommunen utnytte handlingsrommet de nye læreplanene gir, og samtidig bygge på erfaringene som tidligere er gjort med alternative organiseringsformer.

Tiltak:

Skoleeier:

- › Gi skolene støtte og veiledning i gjennomføringen av tiltakene i det 4-årige løpet
- › Sørg for at skolene og læredriftene har nødvendig kompetanse til å tilby god og relevant opplæring til det framtidige yrket
- › Utvikle et helhetlig kvalitetssystem for videregående opplæring i bedrift og følge det opp i praksis
- › Legge til rette for arenaer for samhandling og læring mellom de videregående skolene og lærebedriftene for å lykkes best mulig sammen om opplæringen
- › I større grad enn tidligere dimensjonere elevplasser i yrkesfagene i samsvar med kompetansebehovene i arbeidslivet
- › Gjøre elevene i yrkesfaglige utdanningsprogrammer godt kjent med alle lære fagene innen programmet, og med hvor det er best sjanse til å få lære plass (en utvidelse av prosjektet innen utdanningsprogrammet *Teknikk og industriell produksjon*)
- › Sikre at hver lærer har en dedikert kontaktperson som kan bistå læreren med råd og veiledning.

FOTO: DAG G. NORDSVÆEN

Skoleledere og faglige ledere:

- › Prioritere deltakelse på erfaringsdelingsarenaene for fireårsløpet
- › Utnytte mulighetene som yrkesfaglig fordypning gir til å gjøre elevene kjent med mangfoldet av bedrifter og yrker og for å skaffe læreplasser
- › Sørgje for at lærere som underviser elever på yrkesfag i fellesfagene, har god kjennskap til innholdet i yrkesfagene
- › Ha oversikt over eksisterende og potensielle lærebedrifter i fagene skolen tilbyr, og bidra til rekruttering av nye lærebedrifter

- › Informere om arbeidslivets behov for arbeidskraft og tilgjengelige læreplasser i hele fagområdet, uavhengig skolens egne tilbud.

Lærere og instruktører:

- › Dele erfaringer og utvikle ny kunnskap i et forpliktende profesjonsfelleskap
- › Forberede yrkesfagelevne på de krav som stilles i arbeidslivet
- › Ta ansvar for å være faglig oppdatert og bygge nettverk med representanter for både skoler og bedrifter

5

Kilder/litteraturliste:

- Vestfold fylkeskommune: *Tilstandsrapport 2017. Videregående opplæring i Vestfold 2015/16*: <https://vfk.no/Documents/vfk.no-dok/Utdanning/Tilstandsrapport/Tilstandsrapport%202017/Tilstandsrapporten%202017%20-%20Videreg%20a5ende%20oppl%20a6ring%20i%20Vestfold%202015-2016.pdf>
- Ludvigsen-utvalget avgitt til Kunnskapsdepartementet: NOU 2015:8. *Fremtidens skole. Fornyelse av fag og kompetanser*: <https://www.regjeringen.no/contentassets/da148fec8c4a4ab88daa8b677a700292/nou/pdfs/nou201520150008000dddpdfs.pdf>
- Strategiområde profesjonsutvikling:**
- Viviane Robinson: *Student-Centered Leadership* (2011)
- Andy Hargreaves og Michael Fullan: *Professional Capital: Transforming Teaching in Every School* (2012)
- John Hattie: *Visible Learning* (2009)
- John Hattie: *Visible Learning for Teachers* (2012)
- Stephan Gerhard Huber: *Leadership for Learning – Learning for Leadership: The Impact of Professional Development* (I T. Townsend og J MacBeath (red): *International Handbook og Leadership for Learning* (2011))
- Henning Bang og Thomas Nettet Midelfart: *Effektive ledergrupper* (2012)
- Knut Roald: *Kvalitetsvurdering som organisasjonslæring* (2012)
- Pål Riis og Jan Georg Kristiansen: *Profesjonelle dialoger. Coaching og relasjonstenking i skolen* (2008)
- Peter Senge: *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization* (2006)
- Bolman og Deal: *Nytt perspektiv på organisasjon og ledelse: Strukturer, sosiale relasjoner, politikk og symboler* (2004)
- Strategiområde livsmestring:**
- LNU: *Livsmestring i skolen*: <https://www.lnu.no/wp-content/uploads/2017/01/lis-slutt-rapport-1.pdf>
- The Ontario Well-Being Strategy*: <http://www.edu.gov.on.ca/eng/about/WBDiscussion-Documents.pdf>
- NOU 2015/8: *Folkehelse og livsmestring i fremtidens skole*: <http://mhfa.no/> (2004)
- Overordnet del – verdier og prinsipper*. Høringsutkast fra Kunnskapsdepartementet 10.03.2017: <https://www.regjeringen.no/contentassets/ac9720408d464a83a7926f33dbcb7616/horingsutkast-fra-kunnskapsdepartementet-10.03.17--overordnet-del--verdier-og-prinsipper.pdf>

- Utdanningsdirektoratet: *Sosial kompetanse*:
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/laringsmiljo/psykososialt-miljo/sosial-kompetanse/>
- Utdanningsdirektoratet: *Relasjoner mellom elever*: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/laringsmiljo/psykososialt-miljo/Relasjoner-mellom-elever/Sosial-faglig-og-emosjonell-utvikling-og-laring/>
- Kunnskapsdepartementet: *Stortingsmelding 28 (2015-16). Fag - Fordypning - Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet*: <https://www.regjeringen.no/contentassets/e8e1f41732ca4a64b003fca213ae663b/no/pdfs/stm201520160028000dddpdfs.pdf>
- Læringsmiljøsentret: *Å ivareta barn og unge som har blitt utsatt for mobbing. Erfaringsbasert kunnskap om utforming og organisering av tiltak*: <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2017/a-ivareta-barn-og-unge-delrapport-ii.pdf>
- PPT i Vestfold fylkeskommune: *Psykisk helse og læring. Veileder for personalet i videregående opplæring*: https://vfk.no/Documents/vfk.no-dok/Utdanning/PPT%20-%20dokumenter/VeilederPsykiskhelse_%c3%a6ring_digital.pdf
- Arne Holthe: *Psykisk helse. Slik øker vi gjennomføringsgraden i videregående skole*: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/kampanjer/nygiv/presentasjoner/psykisk_helse_folkehelseinstituttet_arne_holte.pdf
- Voksne for barn: *Drømmeskolen*:
https://youtu.be/-H1rcQ_RLAM
- UNGDATA Vestfold 2017
- Eira Susanne Iversen og Vidar Bugge-Hansen: *SMART ungdom*. Hvordan skape fellesskap som forsker på styrker og verdsetter forskjeller? (2016)
- Strategiområde matematikk:**
- Kunnskapsdepartementet: *Tett på realfag*. Nasjonal strategi for realfag i barnehagen og grunnopplæringen (2015-2019): https://www.regjeringen.no/contentassets/869faa81d1d740d297776740e67e3e65/kd_realfagsstrategi.pdf
- Matematikkcenteret: *Sentrale kjennetegn på god læring og undervisning i matematikk* (Mona Nostrati og Kjersti Wæge): <http://www.matematikkcenteret.no/multimedia/3083/Sentrale-kjennetegn-pa-god-laring-og-undervisning-i-matematikk.pdf>
- Nasjonalt senter for matematikk i opplæringen: *Matematikk lærerkompetanse* (Anita Valenta): <http://www.matematikkcenteret.no/multimedia/3010/Valenta-Matematikklerer-kompetanse.pdf>
- Læreplan i matematikk - fellesfag*:
<https://www.udir.no/k106/MAT1-04>
- Utdanningsdirektoratet: *Matematikk i norsk skole anno 2014*: https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2014/matematikk_norsk_skole_2014_rapport_ekstern_arbeidsgruppe.pdf

Ekspertgruppe nedsatt av Kunnskapsdepartementet: *REALFAG: Relevante – Engasjerende – Attraktive – Lærerike*: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/rapporter/rapport_fra_ekspertgruppa_for_realfagene.pdf

NIFU: *Delrapport fra evaluering av pilotering av ordning med lærerspesialister*: <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2016/nifu-rapport-2016-19.pdf>

Ontario's Renewed Mathematics Strategy: http://www.edu.gov.on.ca/eng/policyfunding/memos/april2016/min_math_strategy.html

Strategiområde digital kompetanse:

Vestfold fylkeskommune: *Digitalstrategi 2016-2019*: <https://portalen.vfk.no/ikt/digitalstrategi/Documents/Digitalstrategi-2016-2019.PDF>

Vestfold fylkeskommune: *Digitalstrategi handlingsplan 2016 – 17*: <https://portalen.vfk.no/ikt/digitalstrategi/Documents/Digitalstrategi-Handlingsplan-2016-2017.PDF>

Vestfold fylkeskommune: *IKT-standard for de videregående skolene i Vestfold – hva kan elevene forvente?*: <http://www.opplaringslopet.no/ikt-standard-videregaende-skolene-vestfold-elevne-forvente/opphav/7/>

Senter for IKT i utdanningen: *IKT-plan. Digitale ferdigheter i opplæringen*: <http://www.iktplan.no/>

Senter for IKT i utdanningen: *Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse*: <http://iktsenteret.no/print-pdf/1986>

Strategiområde: Det 4-årige yrkesfagløpet:

Vestfold fylkeskommune: *Organisering i forhold til skolenes økte formidlingsansvar og oppfølgingsansvar – og vg3 fagopplæring i skole*: <https://portalen.vfk.no/sites/Dokumenter/StyrendeDokumenter/Skolenes%20%20%20Rutine%20%20%20Revidert%20mars%202016.docx>

Samfunnskontrakt for flere lærlingplasser: https://www.regjeringen.no/content-assets/19ab875a61a344fba3290d362c053112/samfunnskontrakt_flere_laererplasser2016_2020.pdf

NAV: *Utvikling på arbeidsmarkedet*: <https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Kunnskap/Analyser+fra+NAV/Arbeid+og+velferd/Arbeid+og+velferd/utviklingen-p%C3%A5-arbeidsmarkedet>

NHO kompetansbarometer: <https://www.nho.no/siteassets/nhos-filer-og-bilder/filer-og-dokumenter/kompetanse-og-utdanning/kompetansebarometer/nhos-kompetansebarometer-2016.pdf>

